

MULTATULI'S PORTRETTE

11. Foto Wegner en Mottu, 1875

12. Foto Wegner en Mottu, 1875

morfine. Op 15 Februari 1876 schreef hij aan mr J. N. van Hall: „Ik weet dat ik er zoo akelig uitzie dat de menschen die me op straat zien, er my op aankyken. Nu, dit was al lang zoo. Ik ken de oorzaak van m'n uitputting wel, maar wat helpt dit”.²⁰ In April van hetzelfde jaar schreef hij aan een indiese heer Boulet dat hij geen portretten meer had en over het poseren dat hij onlangs voor zijn uitgever weer gedaan had, hoewel het hem altijd zoveel moeite kostte.²¹ Dit poseren moet zijn geweest voor de drie laatste portretten hierboven genoemd, die vermoedelijk echter werden afgekeurd, daar zij lange tijd ongebruikt bleven.²² Multatuli vervolgt dan: „Ik betwyfel zeer of ik er weer toe kom, zoo'n machine aan te kyken. Bovendien ik voel me treurig, en kan geen ander gelaat zetten dan 'n zoodanig waarmeê men kinderen naar bed jaagt, wat toch eigenlyk m'n natuurlyke stemming niet is, want ik houd van vrolykheid”.

Het kan ook zijn dat hij zich te oud begon te vinden voor portretten. Fysiek begon hij nu achteruit te gaan; toen hij enige tijd later in Holland weer lezingen hield, besteedde hij nog slechts met moeite het podium en klopte zich dan, alvorens te beginnen, veront-